

fejlődése még akadályokra lel. Lehetetlen műsorunkat függetleníteni, lehetetlen annak műsorát bizonyos budapesti helyi divattól diktált kelevényektől megszabadítani, ha közönségünk nem ad eredeti bemutatóinknak látogatásával és érdeklődésével fokozottabb súlyt. A legértékesebb magyar íróknak, kiadóknak eminens érdeke a szegedi szín-

Az egyetem

Az egyetemet nagyon régen óhajtották ez az álmos város és évszázados küzdelmet vívott érte a mindenkor kormányokkal, mert azt remélte, hogy az egyetem hasznos injekció lesz álomkórása ellen, hogy új életet, kulturát teremtsen a meddő szegedi homokon. Most van egyeteme a városnak és titokban, csendesen folyik a nagy harc az érzékellen homok és az orvosság között, de egyelőre még nagyon bizonytalan a harc kimenetele. Lehet, hogy az injekció hatása erősebb lesz a homok meddőségénél, de az is megeshetik, hogy a homok felszívja az injekciót és meddő marad továbbra.

Mert hát csodálatos erő van ebben a finom homokban, megemészt és asszimilál mindent. Sok merész álom, sok erős akaratú törekvés vált rajta közömbös, álmos és álmosító homokká már.

Az egyetem kísérletezik. Kapcsolatokat próbál teremteni a város nehezen mozgó közönségével. A kísérleteknek eddig nincs valami jelentékenyebb, kézzel fogható eredménye. Az egyetem itt léte óta nem történt semmiféle észrevehető külső, vagy belső változás a városban. Az eddigi kísérletezések eredménytelenségét ismerik maguk a kísérletezők is, de azért nem hagynak fel minden reménnyel. Tovább dolgoznak, tovább próbálkoznak.

Ezekről a kísérletekről beszélgettünk az egyetem ezidei rektorával, dr. Csengery Jánossal, aki impresszióiról a következőkben számolt be:

— Nem nagyon ismerem a várost és a város közönségét, mert kevés helyre járok és így szélesebbkörű áttekintésem nem is lehet róla. Elmegyek néha a színházba és szomorúan tapasztalom a színház iránti általános részvétlenséget. Az ifjúsági előadások csodálatosképpen telt házakat vonzanak, ami azt bizonyítja, hogy Szegeden szükség van a színházra, de a közönségnek nincs elegendő pénze hozzá. Nem lehet mondani azt sem, hogy ne mutatkoznának ebben a városban a működésre való törekvés jelei, csupán az a baj, hogy nagyon szűk körben mutatkoznak. Az egyetem barátai köre által rendezett tudományos előadásoknak is van közönségük, de nagyon megszámlálható közönség. A szomszédos Hódmezővásárhelyen lényegesen nagyobb az érdeklődés az ilyen előadások iránt. Amikor az egyetem még Kolozsváron volt, sokkal erősebben forrt össze a város társadalmával. A közönség itt nem vesz tudomást az egyetemről. Kolozsvárt az egyetemi előadásokra is eljárt a közönség, Szegeden jelentkezik ugyan elvétel néhány vendég, de rendszeres látogatásról nem lehet beszélni. Közömbös maga az egyetem ifjúsága is. Érdeklődése nem terjed túl saját fakultása határain. Erősen hiszem mégis, hogy idővel csak sikerül megtönnünk ezt az általános közömbösséget.

Menyhárt Gáspár a szegedi munkásokról.

Bejelgettünk erről a kérdéssel dr. Menyhárt Gáspár professzorral, az egyetem barátai körének elnökével is, aki érdeklődésünkre a következőket mondotta:

— Nem szívesen beszélek erről a kényes kérdéssel, mert jót nem igen mondhatok róla és a város közönségét semmiesetre sem akarnám megbántani. Annyi bizonyos, hogy a nagyközönségnek szánt kulturális előadásainak nagyon kevés a közönsége, ami azonban nem csak azt bizonyítja, hogy kevés Szegeden a tudományos kérdések iránti érdeklődés, hanem azt is, hogy az utóbbi időben az érdeklődők meglevő táborát nagyon sokfelé tagozzák szét, nagyon sok helyen rendeznek olyan előadásokat, amelyek iránt ugyanazok az emberek érdeklődnek és így egy-egy előadásra csak nagyon kevés közönség jut. Rendszert kellene valahogyan teremteni ezen a téren, mert csak így kerülhetők el az előadások egyidejűségét. Érdekes, de érthető jelenség, hogy a munkásság számára rendezett előadások iránt sokkal nagyobb az érdeklődés. Az előadóterem minden előadás alkalmával zsúfolásig megtelik. Ennek az a magyarázata, hogy a szervezett munkások erkölcsi kötelességüknek tartják részt venni az előadásokon. Nem vezénylik ki

ház bemutató színházzá való alakulása. De természetesen blamage-nak senki sem teszi szívesen ki nevét.

— Szeged közönsége tanuljon meg önállóan ítélkezni és ennek elérése jelenti helyi művészetének is előretörését.

és a város.

Őket, önként jön el valamennyi, mert tanulni akar és nem akar elmaradni társa mögött semmiben sem. Ezzel szemben a polgári közönség szervezeten és szerveztlensége miatt képtelen közös akciók produkálására. A tisztviselő, a kereskedő, az iparos szabad idejét szívesebben tölti el nyári szórakozásokkal és nehezebben válik meg a kártyasztaltól, a kávéháztól, a kaszinótól, hogy részt vegyen valamilyen tudományos előadáson, ahol nem annyira szórakozásra, mint inkább tanulásra kínálkozik alkalom. A munkás lelkében a haladás vágya erősebb a szórakozás vágyánál és a haladás vágyát a szerveztlenség, az együvértartozás érzete még inkább fokozza és erősíti.

Menyhárt Gáspár megfigyeléséhez lehetne néhány kommentárt fűzni, következtetni is lehetne belőle a jövőre, amely mégis csak azoké, akikben erősebb a haladás vágya és az együvértartozás érzése a szórakozás vágyánál és a nemtörődömségnél, de hát kommentálja mindenki ezt a helyes megfigyelést úgy, ahogy jónak látja és vonjon le belőle olyan következtetést, amilyent akar.

Szegeden csak egy mozi működik.

Ha már a kulturáról beszélünk, akkor nem mehetünk el szó nélkül a szegedi mozik sorsa mellett sem, mert hát a huszadik század kulturájához szorosan hozzákapszolódtott a mozi is, amely már szinte nélkülözhetetlen életszükséglet, pótolója sok mindennek és kielégítője sok vágyának, sok szomjúságnak. Azonban a szegedi mozikra is ráülte a város és az idő a maga bélyegét, mint minden egyéb kulturális megnyilatkozásra.

Szegeden három szép, nagy mozi van, de

a három közül csak egy működik: a Belvárosi Mozi, a Korzó és a Széchenyi Mozi némaságra kárhoztatta a moziközönség megcsappanása. Az egyetlen működő mozgóképszínház is mindennap kemény harcot vív a közönség közömbössége ellen. Volt idő, amikor a színház pénztáránál verekedtek a jegyekért és ugyanakkor minden szegedi mozi — pedig több volt háromnál — telt nézőtérnek játszott, ma az egyetlen működő mozi nézőtere is kong az ürességtől. A publikum eltűnt, mintha sohasem lett volna. A konjunkturák ideje lejárt, drága nagyon a kenyér és keservesen lehet csak megszerezni a kenyérre valót.

— Érthetetlen a közönség magatartása — panaszkodott a mozi egyik igazgatója —, hiába hozzuk a legjobb darabokat, hiába szállítottuk le 30—50 százalékkal a helyárat, nem tudjuk visszacsalni a közönséget. Az emberek, főként az intelligens osztály, nem kíván manapság szórakozni, nem kell neki a mozi. Kicsiny közönségünk leginkább a kereskedők és iparosok köréből kerülnek ki.

Szóval a moziláz is megszűnt. És hiába való minden erőlködés, minden reklámverseny, a mozikra sem jön vissza addig a jó világ, amíg laposra szanáltak a pénztárcák.

Ezzel azután pontot is tehetünk, mert nagyjából kész a számadás. Körülnéztünk, számbavettünk mindent, ami van, arról pedig, ami nincs, úgy sem lehetne sokat mondani. Vagy talán tulokat is lehetne.

Az óriásfalu tovább alszik a Tisza homokos partján és csendesen leborul rá a széles magyar égboltozat. Jön talán majd, valamikor valami csuda szél, megmozdítja a közömbös, álmos és álmosító szegedi homokot és akkor talán felébred ez az álomkóros város is.

Magyar László.

Paolo és Francesca.

Tragikus idill egy felvonásban.

Irtó: Juhász Gyula.

Előszó. Ezt a kis drámai költeményt 1907-ben irtam Szegeden. Makó Lajos elfogadta előadásra, Fodor Ellával és Almásy Endrével a főszerepekben. Közben Makó Lajos meghalt, én Nagyváradra kerültem. A darab soha sem látott színpadot, de nekem ma is kedves emlék, az első szerelem színeivel és tűzével, hiszen akkor huszonnégy éves voltam. A szerző.

SZEMÉLYEK: Malatesta herceg, Paolo, öccse. Francesca, Malatesta felesége.

Szin: Lovagterem a trecentóban. Fegyverek. A háttér falán sárkánylőő San Giorgio képe. Kürtök harsány zenéje ébreszt a tavaszi reggeli.

I.

Malatesta. (A vadászatra készül.)

Francesca (hálóterméből kilép hófehérben).

Malatesta:

A kürt riasztott fel? Bocsáss meg édes! Ha tudtam volna, méla hegedük Halk muzsikája zendült volna csak, A húron selyem, bársony hangfogóval Nászdalt parancsolt volna az urad, Vagy áhítatos templomi zenét, Mit angyalok karában énekelnek! De lám, vadászó, harcos ösztönöm Mely véreimet kigyújtja, elragadt. Az erdők mámoros danája szólít, A rézpacsirták harsány szava ébred, Megyek. Te ugyanis csak magamra hagynál, Hiszen te - nem szeretsz - - te nem szeretsz!

Francesca:

Herceg! Uram! Mért mondod ezt nekem?

Malatesta (hívval):

Mért nem szeretsz, mert én vadul szeretlek, Mert én dühös, kínos vágyaktól égek, Mert párnám tűz és lángol a borom,

Mert csókjaid parázsa ég a számon, S te nem csókolysz már és te nem szeretsz már, Mert csókom már fanyar neked s szerelmem Nem kell neked —

Francesca:

Uram, bár táj e szó, De nem... te jól tudod, emlékezel, Mikor megkértél... Herceg állt előttem, Én árva voltam, gyáva voltam akkor. Anyám sirt és én — nem szerettelek! De sirt anyám s én már jól tudtam akkor Hogy a virágnak, lánynak sorsa egy: A hervadás:

Igy lettem a tiéd!

Malatesta:

Emlékszem! Ó az a nap be szép volt, S be fáj az a nap, ó be fáj nekem. Ma sirva siratom nagy bűnömöt, Hogy téged én szeretni mertelek! Francesca! Gyönyörű! Egy csókot adj csak, Nem adsz? A homlokodra lehelem! Igy! most megyek. Te szép! (El.)

Francesca: Isten veled!

Kürtök indulója. A hajnal aranyesőt küld a gótika virágaival telehintett ablakokon keresztül. San Giorgio rejtélyes homályban marad. A kürtök lassan elhalnak s a dóm harangja bűg a reggeli szélben.

II.

Francesca (a tájat nézi):

Tavaszi van!

Pán sípja ébresztőt dalol a völgynek! Oly szép e vigan születő világ! Kinyitja nagy arany szemét a nap, S arany lesz minden, a fák és a tornyok, S a dóm arany zenét bocsát az égbe, És arany lesz a lélek is maga! (Hallgatás.)

Selymek, szövetek
ujévi occassio
árban megérkeztek!

Wigner Testvérek Kárász-utca 10
Kérjük kirakataink megtekintését.